

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

רמב"ם, נגלה וחסידות

א

בהר"ב חוקותי

גליון לג (תמב)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים ושש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' בהו"ב שבת מברכים סיון שנת תשמח שנת הקהל

תוכן הענינים

ליקוטי שיחות

פרש"י בפשש"מ איצ"ל מתאים עם חלק ההלכה..... ד

המלוה לחבירו לעשר שנים אם שביעית משמטתו..... ו

אין חכם מתיר אא"כ חל הנדר..... ז

חיוב במצוה לפני שהגיע הזמן..... ח

חיוב דובנן עכשיו וחיוב דאורייתא אח"כ..... ט

חיוב במצוה לפני שהגיע הזמן..... י

אגרות קודש

הערות באג"ק דכ"ק אד"ש חלק ה..... יא

קונטרס ל"ג בעומר

מ"מ וציונים לקונטרס ל"ג בעומר..... יד

חסידות

שינויים בלקו"ת מכפלי שכתוב בתורה..... טו

טה"ד באוה"ת בחוקותי..... טז

מאמר שיש לו כמה שמות..... טז

נגלה

צירוף עשרה..... לג

שונות

שאלות שונות שמבקשים בזה למצוא פתרונים..... כ

אודות לימוד תורתו של בעל יום ההולדת ביום הולדתו..כא

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בליקוט פ' תזריע ש.ז. מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א הכלל שרש"י בפירושו על התורה מפרש המקראות ע"פ פשוטו של מקרא אף כשאינו מתאים עם המסקנא בחלק ההלכה שבתורה. עכלה"ק.

וזהו כלל גדול בלימוד רש"י על התורה ולא רק ללימוד רש"י אלא גם שאר פשטני המקרא, כולל הרמב"ן, אבן עזרא, רשב"ם ועוד. אבל כמובן אין הפשוטו של מקרא של רש"י באותו סגנון ופשטות המקרא של שאר פשטני המקרא כלשון הרשב"ם בראשית לז, ב הפשטות המתחדשים בכל יום. (עיין כללי רש"י עמוד 24 שמסביר שזה קשור בשינויים המתרחשים בידע כללי של בן חמש למקרא ושל כל לומד חומש. ואלו ואלו דא"ח.

ובכלל, העניין שפשט"מ יכול להיות בסתירה להלכה הוא ענין מוזר ומופרך למי שלא התרגל לימוד רש"י עפ"י שיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

וכפי שהי' פה בעירנו שיקגו לפני כמה שנים שראש ישיבה אחד שאל היתכן שכ"ק אדמו"ר שליט"א לומד פשט ברש"י (לקוטי שיחות חלק ה' עמוד 188 בעינין ערות אשת בנין שלשיטת רש"י אין איסור כלתו לאחר מיתת הבן, וזהו) בסתירה למשנה מפורשת בסנהדרין דף נ"ג ע"א הבא על כלתו חייב... בין בחי' בנו בין לאחר מיתת בנו.

ולתועלת הרבים רציתי ללקט מכמה מקומות (כולל גם תשובת אחד מגאוני אנ"ש דקראון הייטס לאותו ראש הישיבה הנ"ל) שאפשר לראות בפשטות שפשוטו של מקרא יכול להיות בניגוד להלכה.

ועל הסדר:

(1) בלקוטי שיחות חלק ה' ע' 1 מביא כ"ק אד"ש בהערה 2 וזלה"ק:

"יתירה מזו: גם כאשר רש"י עצמו מבאר ענין מסויים

בגמרא - ומ"מ בפירושו עה"ת אומר "ואיני יודע" (לדוגמא: שמות כב, כח. וראה פירושו בתמורה ד, א ד"ה זו תרומה), ומובן ג"כ ע"פ הנ"ל. עי"ש.

(2) הרמב"ן שמות כ"ב פסוק ה' בענין אשר יאמר כי הוא זה. . . כותב וז"ל:

כתב הרש"י לפי פשוטו. . . וזה הענין שכתבו הרב דברי יחידים הוא ואינו כהלכה. . . וכאלה הדינן מקרא מועט והלכות מרובות, אין צורך לבא מהם בכאן אלא בכדי לשוב המקראות.

(3) ועל אתר מביא הרא"ם כמה וכמה דוגמאות שרש"י על התורה בניגוד להלכה עי"ש בארוכה ומסיק וז"ל:

וכאלה רבים ולכן יחוייב לומר שהמפרשים כולם לא יכוונו בפירוש התורה רק לישיב המקרא יהי' כהלכה או שלא כהלכה.

וגם מוצאים אנו ששאר פשטני המקרא כותבים פשטות המקרא בניגוד להלכה:

(4) הרשב"ם על התורה (נדפס בדפוס שלזינגער בסוף ספר בראשית השלמת הרשב"ם) שהלילה הולך אחרי היום שעבר - אף שהוא בניגוד גמור להמקובל במסורה שהיום הולך אחרי הלילה, והרי ענין זה נוגע לשמירת שבת וכו' שהוא יסוד ועיקר גדול בתורה.

(5) ועיין בתשובת הרשב"א ח"א סימן ט' (קרוב לסופו) בנוגע מ"ש בעבד עברי שמות כא, ו "ועבדו לעולם" וז"ל:

ולא הייתה הכוונה לפי פשט הכתוב אלא שיעבדנו לעולם שלא יצא מאתו לחירות כל שהם קיימים. . . ואל תשיבנו מן הקבלה שאמרו לעולמו לעולמו של יובל, כי זה אמת מצד הקבלה אבל איני אומר אלא לפשט הכתוב, עכ"ל.

ומפורש גם ברשב"ם על אתר וז"ל ועבדו לעולם. . . לפי הפשט כל ימי חייו כמו שנאמר בשמואל וישב שם עד עולם, עכ"ל.

ולהעיר שרש"י על התורה מפרש פשוטו של מקרא שעבדו לעולם, עד היובל, ולשיטתו אזיל שגם בשמואל פרק א' פסוק כ"ב עה"פ וישב שם עד עולם, כותב רש"י, וז"ל:

עולמם של לזים חמשים שנה . . . וכך ה' ימיו של חמשים ושתים (צא מהן כ"ב חדשים "עד יגמל").

הרי רואים החילוקים גם בין פשטני המקרא שלפי רש"י הפשטות של ועבדו לעולם הוא עולמו של יובל, חמישים שנה ולפי הרשב"א ורשב"ם פשטות המלים ועבדו לעולם מכריח כפשוטו כל ימי חי העבד.

ונמצא מכל הנ"ל שיש דרך בלימוד ע"פ תורת אמת ללימוד פשוטו של מקרא שיכול להיות בניגוד להלכה.

והלימוד הגם שהוא בניגוד להלכה ה"ז בכלל לימוד התורה כשיטת ב"ש וכו'.

ובודאי ובודאי יש עוד כמה וכמה דוגמאות לכל הנ"ל מפירוש רש"י ושאר פשטני המקרא ואולי יהי' כדאי לקבץ אותם ולעשות קונטרס על זה.

הרב דוד משה מאסקאוויץ
- שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א -
שיקגו

ב. בלקו"ש פ' אמור כתב דמצוות שחיובן הוא בזמן מסוים, יש בהם שני ענינים "הא' חלות המצוה על הזמן, שזמן זה יש בו מצוה זו. הב' חלות החיוב על האדם, ומצד חלות החיוב על האדם הרי החיוב עליו הוא חיוב תמיד, ועפ"ז מבאר הקדמת הרמב"ם לספר הזמנים בהפסוק ד"נחלת עדותיך לעולם כי ששון לבי המה" דבפסוק זה מודגש דגם המצוות שהם בזמנים מסוימים ה"ה חיובים תמידיים על האדם לעולם, ועפ"ז מבאר ג"כ טעם סדר ההלכות בספר זמנים עיל"ש, ועי' בהערה 33 שצויין בזה לספר לקח טוב כלל ו' ששקו"ט בזה אם מצוות הנוהגות בזמנים מיוחדים, כל עיקר החיוב שלהם הוא רק בשעת זמן המצוה או דחיובו בכל השנה.

ויש להעיר בזה בהמבואר במכות ג,א, אמר רב יהודא אמר שמואל המלוה את חבירו לעשר שנים שביעית משמטתו ואע"ג דהשתא לא קרינן ביה לא יגוש סוף אתי לידי לא יגוש וכו', איכא דאמרי א"ר יהודא אמר שמואל המלוה את חבירו לעשר שנים אין שביעית משמטתו, ואע"ג דאתי לידי לא יגוש השתא מיהא לא קרינן ביה לא יגוש כו', ולכאורה יש לבאר פלוגתתם דפליגי בנוגע לחיוב שיתחייב בפועל **לאחר זמן**, אם הפי' דעד אז ליכא חלות חיוב כלל, כיון דעד עשר שנים אי"צ לפרוע לו, ובמילא אין השביעית משמטתו, או דגם בינתיים יש עליו **חלות חיוב** במציאות מצד החיוב בפועל שיהי' אח"כ ושביעית משמטתו, ולפי"ז י"ל גם בעניננו בנוגע למצוות שיתחייב אח"כ בזמן מסוים אם הפי' שיש עכשיו ג"כ חלות חיוב, או דעד הזמן דאח"כ כשיתחייב בפועל ליכא עליו חלות חיוב, אלא דלפי"ז לא אתי שפיר, דהלא הרמב"ם פסק כלישנא בתרא (הל' שמיטה ויובל פ"ט ה"ט) נמצא דסב"ל דליכא חלות חיוב עד אז, ואי"ז כמו שנתבאר בהשיחה.

ואפשר לומר עפ"י מ"ש בסוף ההערה הנ"ל דגם לפי מ"ש הצפע"ב לענין מצוות מצה דאין עליו חיוב כלל קודם הזמן שיאכל בזמנו, י"ל שאין עליו חיוב **עשי**, אבל החיוב דאכילת מצה בליל פסח **אקרקפתא דגברא** הוא חיוב תמידית גם קודם הפסח, עיי"ש, ובמילא אפ"ל דפלוגתתם במכות הוא אם השמיטה משמטת רק באופן שיש חיוב **בפועל** שיוכל לנוגשו, ובנדו"ד דאי אפשר לנוגשו אין השביעית משמטתו, או דמספיק במה שיש חיוב אקרקפתא דגברא בהחוב, אף אם בפועל אינו יכול לנוגשו, ונמצא לפי"ז דלכו"ע עכ"פ יש חיוב תמידית אקרקפתא דגברא, (ויל"ע אם חיוב תמידית זה מתבטא ג"כ בנוגע לפועל).

*

ג. ב) עוד יש להעיר מהך דנדרים צ,א, דבשאלה דברי הכל אין חכם מתיר כלום אא"כ חל הנדר, וכתב הר"ן שם (בד"ה מיהו) וז"ל: ואיכא מאן דאמר דאפילו הכי [דאין החכם מתיר עד שחל הנדר] האומר קונם עלי דבר פלוני לאחר שלשים יום חל הנדר מקרי וחכם מתיר, דלא פליגי ר' נתן ורבנן אלא בתולה נדרו באם שאפשר שלא יחול הנדר לעולם, אבל תולה נדרו בימים, כיון שסוף איסורו לחול,

אעפ"י שלא חל עדיין החכם מתיר, ואיכא מ"ד דאפילו בכה"ג כיון שמ"מ עדיין אינו נאסר אין חכם מתיר וסברא קמא תריצא לי טפי עכ"ל. ועי' גם בשו"ת הר"ן סי' נ"א (בד"ה ועכשיו) שלשונו הוא: "אבל תולה נדרו בימים אעפ"י שלא הגיע זמן נדרו, אפילו הכי **חל הנדר מקרי**, דנדרא מיהא השתא חייל אלא שהוא מחוסר זמן" ועי' בשו"ת התשב"ץ ח"א סי' קנה שהביא בזה פלוגתת הראשונים, ועי' גם בשו"ת הרדב"ז סי' רע"ז במי שנדר להתענות כל יום שני וחמישי במשך שנה אחת, שראה לימי שכתב שיכולים להתיר קודם שיחול, משום שתלוי בזמן וממילא קאתי וכו', ועי' עוד בשו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תר"ס, דגם הכא יש לבאר פלוגתתם אם אמרינן דכיון שיתחייב בפועל אח"כ ה"ז נחשב שגם עכשיו יש חלות של חיוב [כיון דזמן במילא קאתי] או דביתנים ליכא שום חלות של חיוב ובמילא לא שייך שאלה, אלא דגם עפ"י לא א"ש דהרי הרמב"ם פסק (הל' שבועות פ"ו ה"ד) ד"אם הי' עומד בניסן ונשבע שלא לאכל בשר שלשים יום מר"ח אייר וניחם אינו נשאל עד שיכנס אייר" וועי' גם בשו"ע יו"ד סי' רכ"ח סעי' י"ז, נמצא דסב"ל דלא חל עליו חיוב עד שיגיע הזמן שמתחייב בפועל, אבל גם בזה אפ"ל ע"ד הנ"ל דסב"ל דבנדרים בעינן שהחיוב יחול עליו **בפועל**, וכדפי' הרא"ש בנדרים שם שנאמר לא יחל דברו וסמוך לו נאמר ככל היוצא מפיו יעשה, ומשמעו אחר שחל הנדר ובא לידי עשייה, אז אחרים מוחלים לו עי"ש, והחולקים סב"ל דמספיק החיוב דרמיא אקרקפתא דגברא כיון דזמן ממילא קאתי.

*

ד. ג) ויש לקשר כ"ז במה שנסתפק בס' חיי אדם (כלל סח) אות י"ט אם צריך לעקור מביתו לילך לעיר אחרת לקיים המצוה אפילו מצוה דאורייתא והיא עוברת כתקיעת שופר ולולב, ואחד הטעמים שכותב שם דאי"צ לעקור הוא משום דקודם יו"ט לא חל עליו כלל המצוה עד יו"ט ואז אי אפשר לו לילך יותר מתחום עי"ש, ומביא ראי' לזה מזבחיים ק,א, לגבי אנינות וקרבן פסח, כאן קודם חצות כאן לאחר חצות, הרי להדיא דאפילו בערב פסח קודם חצות לא אמרינן שכבר חל עליו חובת הפסח ולא יחול עליו אנינות, אלא ע"כ דמצוה אינו חל על האדם עד שיגיע זמנו הראוי לקיים עי"ש [ולכאורה יש לדחות ראי' זו דאף אם נימא שיש עליו חיוב קודם הזמן בנוגע לעשי' מ"מ אין זה

אלא הכשר והכנה לעצם החיוב כשמחוייב בפועל, ולכן כיון דהאנינות הוא ענין שחל עליו דין אנינות בפועל, במילא לא חל עליו החיוב דקרבן פסח דעכשיו אי"כ אלא חיוב של הכנה והכשר וכו', משא"כ בנוגע ללאחר חצות שהחיוב בק"פ חל בפועל, וראה בלקח טוב שם שמביא מהגמ' דזבחים הנ"ל ראי' להיפוך].

*

ה. ד) עוד יש להעיר מהמבואר בלקו"ש חי"ט ע' 73 בנוגע לספיקת השדה חמד ועוד, בחולה שרופאים אומרים שאם יצום בצום גדלי' לא יכול לצום ביוהכ"פ אם צריך להתענות בצום גדלי' כיון דזה עכשיו, אף שהוא רק מדרבנן, או דלא יתענה תענית דרבנן מצד התענית דאורייתא הבא אח"כ עיי"ש, ובהערה 53 ביאר השאלה ע"ד המבואר כאן אם מצוות הנוהגות בזמנים מיוחדים החיוב שלהם הוא רק בשעת זמן המצוה, או שכל הזמן עליו החיוב שיעשה המצוה בזמנה עיי"ש ובשד"ח אסיפת דינים מערכת יוהכ"פ ס"א ס"ק י' וש"נ, והיינו דאם החיוב דיוהכ"פ היא תמידית יש לומר דלא יצום בצום גדלי' כיון דגם עכשיו מחוייב בתענית דיוהכ"פ, משא"כ אי נימא דאינו חיוב תמידית.

וראה בענין זה בשו"ת ציץ אליעזר (חי"י סי' כ"ה פ"ד) שהביא שם מש"כ בס' דרכי שלום לקוטים מהגה"ק ר"ש רוקח זי"ע מבעלזא אות קכ"ג וז"ל: הרה"ק הרר"ש ז"ל ה"ל בלובלין וקרא הרבי זי"ע בט' באב את ר"ש וציוה עליו לאכול ולשתות תיכף עוד בבית רבי, וכן עשה, ובבוא לביתו נחלה ונסתכן מאד ובבוא יוהכ"פ שאל את הרופא מלבוב אם להתענות, השיבו אם לא התענה ב' חדשים מקודם יוכל להתענות, והבין דבר הרבי מלובלין זי"ע, ע"כ. ובציץ אליעזר שם הביא סיוע לזה משו"ת הלכות קטנות ח"א סי' ר"צ שהתיר חלב בהמה טמאה לאחד שהי' חולה במחלה שהרופאים אמרו שיש סכנה בה, וכותב וז"ל: בתוך זמן שתיית החלב שהוא מ' יום חל ט"ב להיות בתוכן שאל האיש אם יתענה, א"ל מה ספק יש, והשיב שאם הי' מפסיק מנין ימי השתיה שהי'. צריך לחזור ולמנות עוד ימים אחרים יען כי ימים הראשונים יפלו, אזי אמרתי לו שנייחני שאתישוב בדבר, ואחר הישוב התרתי לו שלא יתענה כי אמרתי אם אתה מחמיר לו נמצאת מכשילו לעתיד באיסור מן התורה הוא

מוכרח במעשיו לשוב ולמנות עוד ימי השתיה מחדש כו' עכ"ל, ומזה הביא ראי' גם לענין ליהכ"פ עיי"ש.

ועי' עוד בשו"ת ר"ע איגר ח"א סי' ט' במי שאין לו כסף בחוה"מ, ואם יקנה היום אתרוג ולולב לחוה"מ והם רק מדרבנן, לא ישאר לו כסף לקנות תפילין לאחר סוכות, (למ"ד דחוה"מ פטור מתפילין) י"ל דודאי תפילין עדיף, כיון דלולב בזה"ז ביו"ט ב' דרבנן ותפילין דאורייתא עדיפא עיי"ש, דגם זה יש לקשר עם הנ"ל אם גם עכשיו לפני הזמן יש עליו החיוב דתפילין, ועי' בס' אור משה סי' קי"ט, ובס' נפש חי' להגר"ר מרגליות, ובברכת אהרן להגר"ר אהרן לעווין מאמר רס"ז, ובשו"ת אבני חפץ סי' ל"א אות ג' ובס' דעת משה סי' נ"א ובפרדס יוסף ח"ב דף לח, ב. ועוד.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

1. בנוגע למשנ"ת בלקו"ש פ' אמור אודות מצוות שחיובן הוא בזמן מסוים מ"מ יש בהן חיוב תמיד, וראה הערה 33 מה שהובא מהצפ"נ לענין סוכה ומצה וכו', יש להעיר דבשבועות איתא "שלא לעשות סוכה", ופי' "הוון עשיר" שלא לישב בה ובאבנ"ז השיג ע"ז וכתב הפי' שלא לעשות סוכה קודם החג ובשו"ת מנח"א ח"ד סי' נ"ה השיג על האבנ"ז דא"כ הפי' בעשה סוכה ואינו עושה מכין אותו מכת מרדות ג"כ הפשט כנ"ל לעשות סוכה קודם החג א"כ מדוע מכין אותו מכת מרדות וכי לא סגי דיתבי בסוכה של אחרים ומוכרח לעשות דוקא סוכה מחדש.

ועיין כר"ש ספר מנחת העומר על ספירת העומר נדפס מכתב המנח"א להגאון המחבר דהקשה עהנ"ל מספרו נלמוקי או"ח סי' תרס"א בסופן שהפי' בעשה מכתב המנח"א להגאון המחבר דהקשה עהנ"ל מספרו נלמוקי או"ח סי' תרסא דסופו שהפי' בעשה סוכה וכו' מכין כו' י"ל שיעשנה קודם החג וכתב אליו המנח"א וז"ל: ...הנני תמה על תמיהתו מדוע לא ראה והרגיש שם בנלמוקי או"ח שהתנית בפ' (המאמר) וז"ל: וקמירי דאין לי סוכה אחרת לישיבה, ועל כן הוה מבטל המצוה כשאינו עשאה ממילא שם דברי הש"ס בחולין ובסוכה קשים להבין באיזה אופן מילרי דהא איך שייך עשה

לולב וכו' שיכפוהו וימיתותו הרי יכלו לתוחבו אלא (סי' כ"ד) וצריכין להמציא איזה אופן שיהי' מציאות לזה שיכפוהו ע"כ י"ל דמיריני בשאין לו בכל עירו והסביבה סוכה אחרת וכשלא יעשה זו להנותה אז בטל ממצות סוכה (וכמ"ש שם במסגר) משא"כ המשנה שבועות פשוט דמיריני סתם שאינו עושה סוכה בחג שלא יושב בה כיון דעולם כמנהגו בזהג ושכיחי סוכות גם סוכות גנב"ק ורקב"ש וכיוצא, ונמצא דאינו מבטל מצות סוכה כשאינו בונה אותה קודם החג כמ"ש שם במנח"א ולא סתרי דבריניו זל"ז כלל, עכ"ל.

הת' בן ציון חיים אסטער
- תלמיד בישיבה -

א ג ר ו ת ק ו ד ש

ז. בגליון תמא השיב הרב ש.ד. לוין על השגות הת' מ.נ. במפתחות דאג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ה, וכותב שברובם לא ירד לסוף דעתו.

ובמחכ"ת הנה כו"כ דברים שכתב לא מובנים לי:

(א) "ערך חסידים - אם ר"ל שהי' לי לכתוב את כל אריכות לשונו במפתח בודאי לא עסק במפתחות מימיו". עכ"ל.

והנה במכתב זה (א'רצט) "במענה על בקשתו העלפוען ווערען א חסיד" כותב כ"ק אד"ש שזהו ע"י ג' דברים "לימוד החסידות והנהגה בדרכי החסידים והעיקר - רייבען זיך צווישען חסידים". ובמפתח צוילין רק דבר א' (מתוך ג' אלו) "ע"י חסידות". וא"כ אינו מובן לי: האם כשא"א לכתוב בקיצור כותבים למחצה לשליש ולרביע? (ולהעיר שעל הענין הג' כותב כ"ק אד"ש והעיקר).

(ב) בהערות בערך יום הולדת כותב העורך שמביא בערך זה רק הוראות השליכות ליום ההולדת, אה"נ, אבל מ"ש באגרת א'שצד לא' שנהי' בן ל"א שהנאמר בתהלים

קאפלי' לב שייך גם אליו, דומני שזה ענין הנוגע לכא"א שנהי' בן ל"א, ואף אם אין לציון את זה בערך יום הולדת הרי הי' לציון את זה בערך אחר (המתאים לדעת העורך לענין זה) ובפרט שגם בערך תהילים לא צויין לזה.

ועד"ז בערך יג תשרי באם הי' מוסיף בקצרה הנאמר בהערות וביאורים הנ"ל ("נולד בי"ג תשרי - ילמד בעיון שיחות המהר"ש") [ועד"ז בעוד הרבה מקומות] הי' זה מעשיר הרבה את המפתח. (שענינו מפתח ענינים).

ג) העורך כותב שמציין בערך מחלוקת רק לההוראה להישמר ממחלוקת בא"י. ואינו מובן האם זהו כלל בעריכת מפתחות? והאם ההוראה משמירה מענינים אלו שלא בא"י אין מקומה במפתח זה?

וממשיך וכותב "אם אמנם כוונתו שכל מקום שנזכרה איזושהי מחלוקת עלי לרשום אותה במפתח אין לי אלא לבקש את סליחתו", והנה באגרת א'תנה (עמ' רנז) מוזכר באריכות לפי"ע בענין שלילת פירוד הלכבות [אמנם לא נזכר בפירוש שהמדובר בא"י אך מובן כך מתוכן המכתב] ולענ"ד הרי"ז אותו ענין עם הערך הנ"ל, (ואף אם לדעתו אין לזה מקום בערך זה הי' לו למצוא לזה ערך אחר), ועוה"פ כנ"ל וכל במקום שלא מוזכר בפירוש מחלוקת וא"י אף שמדובר באותו ענין (ודי באריכות) אפשר להכלילו בגדר "איזושהי מחלוקת".

ד) וממשיך: "ערך נשואין . . יש להוסיף לא ימשיכו בזמן שבין היותם לחו"כ להחתונה" וע"ז תמה "ואני אין אני יודע מה ענין זה לערך נישואין!" ואיני מבין איזו תשובה היא זו, ועוד בהוספת הדגשה ע"י סימן קריאה, וכי אם אינו ענין לערך נישואין אין גם מקומו בערך **שידוכים** (או כל ערך אחר שיבחר העורך לזה), ובמיוחד שזוהי הוראה עיקרית [וכנסמן בהערות וביאורים הנ"ל שנשמט ציון הוראה זו מעוד מקום (ע' רפג)]. ובפשטות מה שלא דק ה' הנ"ל וציון בזה לערך נישואין הרי"ז משום שצוין בערך זה לאגרות הנ"ל (בהשמטת ההוראה הנ"ל) אך מה לו לעורך להיתפס לענינים צדדיים ולא לעצם הענין, שהוראה זו השייכת לכל חתן אינה מופיעה בשום ערך!

ה) יעויין בהערתי בגליון תלח שנסמן שם להחסר הן

בערך ספרים והן בערך שיחות כו"כ מקומות (ולא רק לספרים ושיחות שצויין עליהם, אלא גם בהמדובר אודותם) - ובכמה מהם בהרחבה, ולדוגמא עייג"כ באג"ק ח"ו עמ' מג, שמובא שם באריכות שיחת כ"ק אדמו"ר מהרי"צ ולא נסמן בהמפתח [אמנם נסמן הענין המדובר במכתב בערך מסעות, אך לא נזכר שום דבר מזה בערך שיחות] ובמפתח ענינים ח"ד בשוה"ג לערך שיחות כתב "כאשר הר"ד רק נזכרת - לא נסמן" זאת אומרת שכשמוזכר **תוכן הענין** (ולא רק הר"ד) אין עלינו לחפש אחר זה בערכים אחרים [ובאם לא כך הדבר הי' עליו להודיענו עד"ז במבוא וכד'].

וא"ו) באג"ק ח"ו עמ' עז מובא המבואר בדא"ח עה"פ "הלינו כחולמים", שאף שלאחר ההזזה מוצא א"ע במצב הפכי - בכ"ז יכול להיות שההזזה היתה אמיתית, וכמו בחלום שיכול להיות חיבור הפכים.

ומכל זה צוין במפתח בערך חלום "חיבור הפכים", ולא זכיתי להבין מדוע מצוין רק **להדוגמא** המובאת לענין "וכמו בחלום" (ולא לעצם הענין) והרי מפתח אינו קונקורדנציה (כלשון העורך בתחילת הערתו). שבכל מקום שמוזכר "חלום - חיבור הפכים" יש לצילנו בהמפתח.

ע"כ בקיצור בנוגע לתגובת הרב הנ"ל על כו"כ הערות שללא עיון באגרות דבריו מתקבלים, ואפשר לקבל שאכן כל הערות יסודן בזה, שלא עסק במפתחות וכו'. ולגבי אותם התיקונים וההערות שהעורך כן מסכים להם וסומך ידיו עליהם (כדבריו בסוף הערתו) הרי בודאי יתקנם במהדורה הבאה של הספרים, ועל כך יבורך.

ובאם נחוץ הנני להבהיר כי אין כאן ח"ו כוונה לשום פגיעה בכבודו של מי שהוא מהעוסקים בעכוה"ק - עריכת הספרים וכו' כי לא באתי אלא להעיר.

הת' משה דוד פריידין

- תות"ל 770 -

קונטרס ל"ג בעומר תשמ"ח

ח. בד"ה להבלין ענין רשב"י - תשמ"ה (נדפס בקונטרס תשמ"ח), אפשר להוסיף כמה ציונים ומ"מ שנותנים לפיענ"ד הסבר וביאור להמאמר.

שתפילה היא מצות עשה - בהערה 11 לא ציינו ללקו"ת בלק ע"ג ובהערות וציונים לכ"ק אדמו"ר שליט"א שם.

איתנים אותיות תנאים - להערה 13 תו"א מט, ב.

המיסודים - להערה 14 ראה בד"ה מצה זו - תר"מ סעי' ד.

אנא סימנא בעלמא - להערה 18 ראה סה"מ - תקס"ה ע' קו איך אמר רשב"י זה על עצמו.

וכ"ה באוה"ת ויחי שנט, ב. סה"מ אתהלך ע' רי, וראה בלקו"ת שה"ש יט, ג בענין שרש נשמתו דרשב"י, ובסה"מ אתהלך ע' ב "נשמת רשב"י ה" בחל' המשפיע וכללות נש"י כמו משה רבינו" (ראה גם סידור דף דש, ב).

ור' יהודה כולי תנויי בנזיקין הוה - להערה 30 להוסיף תו"א לח, ד. אוה"ת משפטים ע' א' צג. ולכאורה צ"ל רב שה' אמורא ולא ר'.

להערה 33: ראה לקו"ת תבא מג, א. וראה לקו"ת אחרי כח, א וז"ל: "וכל עסק רשב"י ה" בנגלה כ"ד קושיות וכ"ד פירוקים וגם בכל פרק מפרקי המסכתות שבש"ס נזכר ר"ש ואפילו בכלים ובנגעים ועוקצין".

להערה 56 - ראה סה"מ אתהלך ע' רי.

לעמוד 8 שו"ה ועד"ז - (תורת הרשב"י) להעיר מזח"ב קמ, א שקראי תדיר ולא שכיך ומפרש בסה"מ אתהלך ע' מ' "ה" רואה הטעם בכל עולם כפי בחי'".

הרב אהרן חיסריק
- תושב השכונה -

ח ס י ד ו ת

ט. בלקו"ת פ' בהר (מב, סע"א) ז"ל: "ועמ"ש מענין יהא שמי' רבא מברך ס"פ שלח בד"ה אני כו' להיות לך לאלקים". (והוא להלן בלקו"ת שלח מח, ב).

והנה בהפסוק בפ' ציצית שבס"פ שלח נאמר "אני ה"א גו' להיות לכם לאלקים" ואילו כאן נדפס "לך" (וכ"ה בדפוס הראשון של הלקו"ת). ואמנם מצינו לפעמים בלקו"ת שמביא פסוק בשינוי (ויצוין מזה להלן). אבל בדרך כלל השינוי הוא לשם קיצור או צירוף שני כתובים וכיו"ב, משא"כ כאן שבהשקפ"ר הוא שינוי בעלמא עדיף לומר שהוא טה"ר בלבד. וצ"ל לכם.

ונציין כאן מקומות אחדים בלקו"ת שהובא פסוק בשינוי:

(א) צו (טז, סע"א): וכתוב **מחה תמחה**. ובפ' בשלח יז, יד: כל מחה אמחה. ובתצא כה, יט: תמחה (בלל תיבת מחה).

(ב) שלח (לו, ג): הנה כתיב הארץ אשר **נתתי להם** ארץ זבת חלב ודבש. וביחזקאל כ, ו: ארץ אשר תרתי להם זבת חלב ודבש צבי היא. ושם טו: הארץ אשר נתתי זבת חלב ודבש צבי היא.

(ג) קרח (נה, ד): ברבות וישלח פע"ו ע"פ **ויאמר** בניהו כו' אמן כן יאמר. ובמלכים א' א, לו: ויען בניהו בן יהוידע את המלך ויאמר אמן כן יאמר ה'.

(ד) בלק (ע, ג): כמ"ש שמע **אלי** יעקב עבדי. ובישעי' מד, א: ועתה שמע יעקב עבדי. ושם מח, יב: שמע אלי יעקב וישראל מקוראי.

(ה) ואתחנן (ד, ב): כדכתיב **ומלאה** הארץ דעה. ובישעי' יא, ט: כל מלאה הארץ דעה.

(ו) ראה (כה, סע"ד): כמ"ש והוכן **בחסד כסאו**. ובישעי' טז, ה: והוכן בחסד כסא. ובמשלי כ, כח: וסעד

בחסד כסאו. [ובזח"ג מ, ב הוא ג"כ בשינוי לשון מבהפסוק].

ז) האזינו (עג, ד): וכמ"ש אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, ובאחרי יח, ד-ה: את משפטי תעשו גו' ושמרתם גו' ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. ובס"פ בחוקותי: אלה המצות אשר צוה ה' את משה אל בני"ל בהר סיני.

*

י. בלקו"ת בחוקותי מח, ב: "וזהו ברוך המקום כל ברוך הוא לשון המשכה להמשיך מן למעלה מן המקום לבחי' מקום, ע"ד האמור בברכת השנים להמשיך מן למעלה מן הזמן לבחי' זמן".

ובאוה"ת בחוקותי (ע' אקפו. שם נמצא מאמר הלקו"ת עם הוספות לו') במקום התיבות בברכת השנים. נדפס "בברכי נפשי".

ולכאורה באוה"ת שם הוא טה"ד וכיו"ב וגירסת הלקו"ת היא עיקר, ופירושו שהוא ע"ד מה שנתבאר במ"א בענין ברכת השנים שכוונתו להמשיך מלמעלה מהזמן כו'. וראה מזה בד"ה ששה משמות - תקע"ב (אוה"ת תצוה ר"ע א' תרסג ועד"ז שם ע' ג' עט ובתו"ח שם תקיז, א) וז"ל: ונמשך אור רצה"ע ההוא מלמעלה למטה בכל עולם ועולם עד שמתלבש ובא למטה ממש כמו להיות רופא חולי עמו ישראל ומברך השנים וכה"ג בכל הברכות. . להיות ברוך ונמשך מעולם לעולם עד עוה"ז השפל ולהיות בחי' רופא חולים ומברך השנים. ע"כ.

*

יא. בהוספות שלבקו"ת ס"פ בחוקותי (נא, ב) נדפס ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח בתחלתו כאשר עלה ברצונו להאציל כו'.

והנה מאמר זה כמה שמות נקראו לו:

"דרוש האותיות והצמצום ומקו"פ" (דרמ"צ קכח, סע"א).

"דרוש רשימו" (אוה"ת משפטים ע' א' ש).

"ד"ה ענין הרשימו והצמצום" (אוה"ת דברים ע' ב' תקכ).

"ענין הצמצום ומקו"פ" (אוה"ת ענינים ע' רלח).

"דרוש הצמצום ורשימו" (סה"מ עטר"ת ע' שסב).

הרב אלי' מטוסוב

- תושב השכונה -

נ ג ל ה

יב. ראיתי בספר הנקרא בשם זכרון יעקב קאפל (מהמחבר הרב אלימלך י. הכהן סילבערבערג) שכתב בענין עשרה במקום אחד, ותמוה מאד ע"ז שרצה לחלק בין שיטת רבינו להמ"ב בדין זה, וכדלקמן.

וכדי להקל על המעיינים אעתיק כאן כמה קטעים שכתב המחבר בספרו ובלשונו: בשו"ה או"ח סימן נה סעיף כ' אם היו עשרה במקום אחד ואומרים קדיש וקדושה אפילו מי שאינו עמהם יכול לענות וי"א שצריך שלא יהא מפסיק טינוף או עכו"ם.

ענין במ"ב ס"ק ס"ד שכותב כיון שהוא מפסיק בין העשרה ובין זה שרוצה להצטרף עמהם הוא מפסיק בין השכינה וגורם לשכינה שאינו שורה כאן מלשוננו מוכח שהוא סובר שאם אין שם הפסק של טינוף אז השכינה שורה על אותו איש אע"פ שהוא אינו במקום עשרה.

דהנה מהענינים העיקריים בתפלה בציבור הוא שעל כל עשרה בני ברית השכינה שורה ענין שו"ע רבינו סימן נ"ה סעיף ג' ולפי המ"ב אפילו אם הוא נמצא בבית אחר שלא במקום המניין יש לו המעלה של אכל בי עשרה שכינתא שריא אם הוא רק עונה עמהם לכאורה מדבריו מוכח שכדי לענות איש"ר וקדושה צריך להיות השכינה עמו ולכאורה לפי שיטתו אם יש צוואה המפסקת בינו להש"ץ והמניין אבל יש

עמו עשרה אנשים יכול לענות איש"ר וקדושה כיון שיש עמו שכינה בלא"ה עכ"ל.

וממשיך לבאר שלדעת רבינו החסרון של הפסק צואה הוא משום שאינו נגרר אחר הש"ץ וזהו שונה ממשמעות המ"ב שהחסרון הוא שאין השכינה שורה במקומו כנ"ל ואכמ"ל.

והנה במחכ"ת ולענ"ד אין מקום כלל לומר ולהוציא דבר כזה ממשמעות המ"ב וכנראה שנחסר ונעלם מהמחבר הנ"ל פשטות פירושו וסיבתו של עניית יחיד איש"ר וקדושה בהצטרפותו לעשרה.

הנ"ל כותב בסיומו שלכאורה לפי שיטת המ"ב אם יש צואה המפסקת בינו להש"ץ והמנין אבל יש עמו עשרה אנשים יכול לענות איש"ר וקדושה כיון שיש עמו שכינה בלא"ה.

והנה ראשית כל עלינו לדעת שזה מה שהמ"ב כותב שהצואה או טינוף מפסיק בין השכינה וגורם שאינו שורה בכאן (אצל היחיד) הכוונה הוא למדרגת השכינה ששורה אצל האנשים שמתפללים ביחד המנין דאכל כי עשרה שכינתא שריא ולזה מפסיק הטינוף מכיון שבלי הטינוף הלא אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים וכמובא ברור גם במ"ב ס"ק ס' על אתר.

ז.א. שחוץ ממדרגת השכינה השורה אצל כל עשרה ביחד שזהו מדרגא גבוהה ביותר יש גם השכינה ששורה על כל אחד מישראל בפרטות באיזה מקום וזמן שיהי' ולכן הן לשיטת אדה"ז והן להמ"ב בודאי שכדי שהיחיד יוכל לענות אי"ר וקדושה צריך להיות השכינה של הציבור נמשך ומתקשר אתו וגם שורה אצלו ובסגנון אחרת שיהי' קשר מיוחד וישר וגם נקי בין יחיד זה להציבור כדי שיוכל לענות ולהצטרף עמהם ובנדו"ד בין היחיד להציבור שרוצה להצטרף ולענות עמהם ורק אותו המנין.

וזהו פירוש המ"ב שהצואה מפסיק בין השכינה וגורם לשכינה שאינו שורה בכאן מדובר כאן על דרגת ומעלת השכינה שיש אצל עשרה אלו המתפללים ודוקא אלו שרוצה לענות עמהם ובודאי שסתם השכינה שורה עליו מבלי כל ספק בזה רק כנ"ל שהצואה מפריע ומפסיק כביכול במקום המחצה של ברזל וגם גרוע ממנו שמפסיק ומבטל קשרם בפו"מ.

ולכן אין היתר לומר כנ"ל שמשמעותו של המ"ב שאם יש צואה המפסיק בינו להמנין אבל יש עמו עשרה אנשים מותר ויכול לענות עמהם כיון שיש עמו שכינה בלא"ה.

שאף שיש עמו עכשיו דרגת השכינה של מנין אכל בי עשרה וכו' ונמצא במעמד ומצב שווה להמנין שרוצה להצטרף ולענות עמהם ואף גם שיש אצלו המעלה דרוב עם הדרת מלך.

אבל עכ"ז ואעפ"כ הרי זה אינו משמש כלום בשבילו ולא יועיל לו בשום אופן להתירו לענות עם מנין אחר כשיש צואה המפסיק ביניהם משו"ז שכל הבעיא כאן הוא לא שחסר אצלו סתם דרגת שכינה זו אלא הבעיא הוא שהדרך ומסלול המפסיק ביניהם יש בו צואה ולכן הקשר שלו עם המנין רוצה להצטרף הכל בטל ומבוטל ואף ששומע אותם אין להם שום קשר ביחד ואסור לענות ולהצטרף עמהם אף שכנ"ל יש עמו אפילו מאה אנשים עשר פעמים עשר.

נמצא מובן שלשיטות שניהם רבינו והמ"ב צריך היחיד להתקשר בלי הפסק צואה למקורו וש"ץ שלו ולדרגת השכינה שיש אצלם משא"כ כשיש עמו עשרה אנשים בלא"ה זהו לענ"ד טעות גמור ולכן היוצא לנו למכהנ"ל הוא שאינם בחולקים כלל בסברתם ולכו"ע צריכים דרך זך ונקי ביניהם בגשמיות וס ששכינתם של אותו המנין יוכל לשרות גם עליו ביחד אתם ואז הרי הם נחשבים כקבוצה וחבורה ומנין אחת ויכול להצטרף ולענות עמהם.

ז.א. שענין השכינה וזה שהצואה מפסיק ביניהם עולים בד בבד זע"ז.

אגב כדאי להזכיר כאן מש"כ בשו"ע אדה"ז סימן צ' סעיף לא עיין שם, והוא סיוע קצת למה שכתבתי לעיל ע"ד ההשואה בין רבינו בשולחנו להמ"ב.

הת' דוד שרגא פאלטער
- תות"ל 770 -

ש ו נ ו ת

יג. הנני בזה להעיר לתשומת לב הקוראים שיחיו על איזו שאלות שונות שאינני יכול למצוא פתרונם (ואינם שייכים זל"ז), ואבקש מקוראי הגליון לעיין בזה:

(א) א' הביא הרשאה למדינה מאחורי מסך הברזל, בהרשאה ליחד העדים הרב והסופר, וכוונתו היתה על אנשים מיוחדים. אח"כ מאפס הפנאי מסר ההרשאה לשליח, שלא הכיר הנ"ל. הבעל שחתם על ההרשאה ג"כ לא ידע ולא הכיר הנ"ל. כשהביאו ההרשאה נתגלה שני יוסף בן שמעון בעיר פה, א' מהעדות.

ונסתפק לי כמה דברים:

(1) האם זה נכון כשהבעל אינו יודע למי מיחד. ואפשר שהי' יותר טוב רק לחתום על הרשאה כללית (יש הרשאות עם נוסח כזה).

(2) האם השליח (השני) אין צריך לידע?

(3) כשיש שני יוסף בן שמעון האם אין שאלה על העדות.

(ב) בענין מוקצה בשבת, בפשטות, כפתורים הם מוקצה היינו או ככלי שמלאכתם לאיסור או גרוע יותר - מוקצה מחמת חסרון כיס. ונסתפקתי כשנפל הכפתור מן הבגד בשבת, ובדעתו להחזירו אחר השבת, האם הכפתור הוא מוקצה, והנה בדין שברי כלים, בשבת אם ראויין למלאכה (כשנשברו בשבת) גם לא למלאכתם הראשונה מותרים בטלטול משא"כ הכפתורין ראוי למלאכה, ואם מפני שהי' ראוי בביה"ש אין זה היתר לטלטול. לאידך גיסא יש היתר שראויין לכסות פי כלי (?). והיו מותרין בטלטול מקודם (עי' סי' ש"ח סעי' כג ואילך בשו"ע אדמוה"ז) אינם מוקצה.

והנה העירני חכם א' דלכאו' יש להתיר מטעם אחר ששם בסעיף לד מביא אדה"ז מהמשנה, שכל הכלים שיש להם דלתות קבועות כו' מותר לטלטל אותן הדלתות, ומסיק הטעם שהי' עליהם שם כלי מקודם וגם אח"כ ראויות להחזירן

ולחברם אל הכלים. וצ"ע בכל זה.

ג) חצר שפרץ במילואו בצד א' והפתיחה לא יותר מעשר אמות סגי בשתי לחיות. ומביא אדה"ז בס"י שסג סעיף ו' וזלה"ק אם יש קצת כותל ברוח רביעית, עולה משום לחי ובלבד שיהא בה רוחב טפח. ואח"כ בסעיף יג כותב, אפי' לא העמידו שם לשם לחי אלא שנזדמן שם מאליו כשר כו' ובלבד שיסמכו עליו מע"ש.

ומסופקני:

1) האם קצת כותל הנ"ל נופל תחת גדר זה וצריך לסמוך עליו בע"ש. דלכאו' מסחר שאינו מעור כלום בסעיף ו', ראי' שלא כן, לאידך גיסא הרי זה ג"כ עומד מאליו ולא נבנה לשם לחי.

2) בעת שסומכין ע"ש על הנ"ל האם די כשבעל החצר סומך והאורחין יכולים לטלטל בחצר על סמך זה, או שכל איש שירצה לטלטל בהחצר צריך לסמוך ערב שבת ע"ז.

הרב משה לברטוב
- תושב השכונה -

יד. במ"ש הרב א.י.ב.ג. שי' בגליון הקודם (אות ו') אודות לימוד תורתו של בעל ההילולא ביום ההילולא, עי' גם בהקדמת ספר שו"ת איש מצליח ח"ב (אהע"ז חו"מ) (שבחי הגאון המחבר זצ"ל) אות א' וז"ל אגרא דבי הילולא מילי (ברכות ו' ע"א) בספר ליקוטי הש"ס להאריז"ל פירש כי ביום פטירת הצדיק מן העולם אין העסק כי אם בתורה ובמע"ט אשר חידש הוא וזה סוד אגרא דבי הילולא מילי פי' מילוליו ודבריו שחידש הוא ועי' בזהר רות בהילולא דרב חסדא, מהרח"ו זלה"ה ע"כ. ומזה נתפשט המנהג בג' רבא ביום פטירת ת"ח ללמוד בספריו שחיבר אם בכת"י או בדפוס, וכן למדנו בענינו' בספר "איש מצליח" בחבורה בליל כ"א טבת ה'תשל"ד, וכן שמעתי שפ"א באו לבקר את מוהרח"ק זצ"ל בימי חליו ואמר להם היום יום פטירתו של הרב יונה רפאל ז"ל בעל ספר מרפא לשון", נביא את הספר שלו ללמוד למנוחתו, ע"כ.

שמובא בהיום יום בענין ל"ג בעומר שהיו רבותינו נשיאינו יוצאים לשדה והיו נותנים ברכות ומופתים בעניני ילדים כו' להעיר ממכות דף ל"ז ע"ב אמר רבא דילידא אימי' כר"ש תיליד ואי לא לא תילד - כל שאמו יולדת תבקש רחמים יה"ר שיהא כר"ש - רש"י - וכמובן מסוגל לזה יומא דהילולא רבה שלו - ל"ג בעומר, ואפשר יש בזה רמז להנ"ל.

*

בענין יום הולדת שהובא (בס' יום מלכנו ועוד) מספר בן איש חי לנחום בן יו"ט כו' יש להעיר מספר בן יהוידע (לבעמ"ח הנ"ל) למס' ברכות דף כ"ח ע"א וז"ל: ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה נ"ל והי' לו י"ח שנה שלטמים ולכך הצליח לעשות לו נס זה דידוע שיום הלידה יהי' המזל שלו האדם חזק בו ומוצלח, על כן נוהגים שכל אדם יעשה יום הלידה יום טוב לעצמו . . עכ"ל.

הת' בן ציון חיים אסטער
- תלמיד בישיבה -

לזכות

הילד יקותיאל שיחי'

לאורך ימים ושנים טובות

נולד ביום ג', שהוכפל בו כי טוב, ט"ז אייר

ונכנס לבריתו של א"א ע"ה

ביום ג', שהוכפל בו כי טוב, כ"ג אייר

שנת הקהל, שנת תשמח ותשמח

ולזכות

אחיו: שניאור זלמן, יחיאל אלטער יהושע,

מנחם מענדל, שלום יעקב דובער ושמאל שיחי'

ואחותו חי' סימא שתחי'

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' לוי וזוג' מרת בילא רישא שיחיו גאלדשטיין

זקניהם

הרה"ת ר' יוסף וזוג' מרת חנה פריזא שיחיו גאלדשטיין

מרת בת שבע שתחי' קלמנסון

הורי זקניהם

הור"ח ר' משה יהודה שיחי' גלאדשטיין

מרת הינדא גאלדע שתחי' ווינטער

קובץ
הערות וביאורים
פשוטו של מקרא

•
נ

בהר"ב חוקותי
גליון לג (תמב)

יוצא לאור על ידי
תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה
417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק
שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל
שמונים ושש שנה ל"ק אדמ"ר שליט"א

ב"ה עש"ק פ' בהו"ב שבת מברכים סיון שנת תשמח שנת הקהל

תוכן הענינים

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

בהר

ג. כה, א בד"ה בהר סיני.....
ג. שם.....
ג. כה, ג-ד בפסוק.....
ד. כה, ד בפסוק.....
ד. כה, לא בד"ה על שדה הארץ יחשב.....
ה. כה, מ בד"ה כשכיר כתושב.....
ה. כה, מז בד"ה וכל תשיג יד גר ותושב עמך.....
ו. כה, מח בד"ה גאולה תהי' לו.....
ח. כה, נג בד"ה לא ירדנו בפרך לעיניך.....

בחוקותי

י. כו, יא בד"ה ונתתי משכני בתוככם.....
ל. כו, יג בד"ה קוממיות.....
יא. כז, ח שתיקת רש"י.....
יא. ביאור בפרש"י כא, ו-ח.....
יב. ביאור בפרש"י כא, י.....
יג. רשימת ביאורי כ"ק אד"ש בפרש"י דפ' במדבר.....

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

בהר

א. בפירש"י הראשון דפ' בהר "מה ענין שמיטה אצל הר סיני...". יש לשאול:

מה קשה לרש"י כאן יותר מפרשת צו פרק ז' פסוק לח "אשר צוה ה' את משה בהר סיני וגו'" - ושם אין רש"י מפרש כלום, הגם שאפשר לשאול מה ענין עולה, מנחה, חטאת וכו' אצל הר סיני והלא כל כו'?

הת' שלמה פינטעלד
- תלמיד במתיבתא -

ב. בפירש"י בריש פרשתינו שואל "מה ענין שמיטה אצל הר סיני? והלא כל המצוות נאמרו מסיני?" ומתרץ: "מה שמיטה נאמרו כללותי". . אף כל המצוות שבתורה נאמרו "מסיני".

לכאורה תמוה, מדוע בחרה התורה במצוות שמיטה דוקא כדי ללמדנו שכל פרטי המצוות נאמרו בהר סיני? *

הת' אפרים פיקארסקי
- כתה ח' אהלי תורה -

ג. בפרק כה פסוקים ג-ד: "שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזרע כרמך. . ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ".

על לשון הכתוב שלפנינו יש מקום לשאול: מדוע אין התורה מסתפקת בהוראה "ובשנה השביעית שבת שבתון", ולשם

*****

* לכאורה זו אינה קושיא בפשט"מ כי על כל מצוה שהי' בוחרת התורה הייתי שואל כך.

המערכת

מה מקדימה התורה למצוות שמיטה "שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך"?

הת' מנחם מענדל גרינבוים
- תלמיד במתיבתא -

ד. בפרק כה פסוק ד: "ובשנה השביעית שבת שבתון יהי לארץ. . שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור".

ולכאורה קשה מדוע נאמרו דיני שמיטה בלשון יחיד "שדך לא תזרע וכרמך...". ואילו דיני יובל נאמרו בתורה בלשון רבים "וקידשתם את שנת החמישים שנה. . יובל היא תהי' לכם" (כה, י). *

הת' יצחק סלאווין
- כתה ח' אהלי תורה -

ה. בפרק כה פסוק לא: מעתיק רש"י "על שדה הארץ יחשב" ומפרש "והרי הן כשדות הנגאלים עד יובל ויוצאין ביוכל לבעלים אם לא נגאלו" עכ"ל.

ולכאורה אינו מובן:

מה קשה בפשוטו של מקרא שבא רש"י לתרץ בפירושו, שהרי המשך הכתוב "גאלה תהיה לו וביוכל יצא" הוא תוכנו של פירוש רש"י. **

הת' שמעון שם-טוב
- תלמיד במתיבתא -

*****

* הרי רש"י מפרש על "וקדשתם" - "מקדשים אותה בב"ד וכו'".

** לרש"י קשה מהו הפי' "על שדה הארץ יחשב" ועי' בשפ"ח.

המערכת

ו. בפירש"י ד"ה כשכיר כתושב (כה, מ): עבודת קרקע ומלאכת אומנות כשאר **שכירים** התנהג בו, עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) רש"י מעתיק תיבת "כתושב" מן הכתוב, אבל **אין מפרש** תיבה זו. ואם כן למה מעתיקו מן הכתוב.

(ב) למה באמת אין רש"י מפרש זה.

ועיין בתורת כהנים, וז"ל: כשכיר מה שכיר ביומו תתן שכרו אף זה ביומו תתן שכרו. כתושב מה תושב בטוב לו לא תוננו אף זה בטוב לו לא תוננו, עכ"ל. ועיין גם ברמב"ן וספורנו שמפרשים זה.

*

ז. בפירש"י ד"ה וכי תשיג יד גר ותושב עמך (כה, מז): מי גרם לו שיעשיר דבוקו עמך, עכ"ל.

(שם) ומך אחיך עמו: מי גרם לו שימוך דבוקו עמו ע"י שלמד ממעשיו, עכ"ל.

רש"י בא כאן לפרש תיבות "עמך" ו"עמו" שהם מיותרים בכתוב.

אבל צריך להבין בפסוק זה גופא נאמר עוד פעם: ... (לגר תושב) **עמך**, שלכאורה תיבת **עמך** הנאמר כאן גם כן מיותר, ולמה אין רש"י מפרש זה.

ונוסף לזה צריך להבין:

בפסוק (כה, לט) נאמר: וכי ימוך אחיך **עמך** וגו', ולמה לא פירש רש"י שם למה נאמר "עמך". והרי בפסוק (כה, כה) נאמר גם כן: כי ימוך אחיך וגו' ושם לא נאמר "עמך".

וכן בפסוק (כה, לה) נאמר: וכי ימוך אחיך **ומטה ידו עמך** וגו'.

ולמה אין רש"י מפרש חילוקי לשונות אלו. *

*

ח. בפירש"י ד"ה גאולה תהי' לו (כה, מח): מיד אל תניחהו שיטמע עד שנת היובל וכו', עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) למה אין רש"י מעתיק תיבות "אחרי נמכר" מן הכתוב, שהרי תיבות אלו מדברים אודות הזמן שצריכים לגאלו, משא"כ תיבות "גאולה תהי' לו" מדברים על עצם הענין שצריכים לגאלו, והי' לו לרש"י להעתיק התיבות מן הכתוב שמדברים אודות הזמן שצריכים לגאלו ולפרש שהפירוש בתיבות אלו ("אחרי נמכר") הוא "מיד".

(ב) עיין בפירש"י בפרשת לך לך ד"ה אחר הדברים האלה (טו, א) וז"ל: כ"מ שנאמר אחר סמוך אחרי מופלג, עכ"ל.

ואם כן בפסוק דידן שנאמר "אחרי" (נמכר), האין מפרש רש"י "מיד", ולמה לא נאמר "אחר" (שנמכר). **

*****

* אולי י"ל דלרש"י לא קשה היתור של מלת "עמך" דהלא במקומות הנ"ל אין רש"י מפרש כלום ע"ז, רק שקשה לרש"י דמלת "עמך" לא מתאים כאן, דבשלמא לעיל כשמדובר אודות ישראל מובן ששייך לומר "עמך" שהיהודי שנמכר (וכדומה) הוא "עמך" ביחד עם שאר בני"י אבל כאן מאחר דהמדובר הוא אודות אינו יהודי איך קוראו הכתוב "עמך" וע"ז מפרש"י "עמך" וכן "עמו", ועכשיו ג"כ לא קשה מדוע לא פרש"י בפעם הב' בפסוק שכתוב "עמך" שהרי כבר פירשו בפעם הא'.

** לכאן קושייתו השני' מתרצת קושייתו הראשונה שמאחר ש"אחרי" הוא מופלג איך יכולים לפרשו "מיד" ולכן מדייק רש"י ממה שנאמר גאולה תהי' לו שהל' קצת דחוק דהול"ל (כמ"ש לעיל כה, כח) "ובא גואלו וגו' וגאל" דהול"ל

(ג) עיין בכלי יקר, וז"ל: אחרי נמכר גאולה תהי' לו וכי סלקא דעתך שיגאלו קודם שהוא נמכר מה ת"ל אחרי נמכר וכו', עכ"ל.

ולכאורה זה מגדיל עוד יותר השאלה הראשונה, שהרי בפשטות תיבות אלו ("אחרי נמכר") מיותרים. וגם התורה כהנים (שאביא לקמן) מביא דרשה על תיבות אלו. והי' לו לרש"י להעתיק תיבות אלו ולפרש "מיד", דהיינו שהיתור דתיבות אלו בא להשמיענו שיגאל מיד.

ובאמת כן מתרץ הכלי יקר בא' מהתירושים שלו, וז"ל: כי יש לומר מדקאמר לא ירדנו בפרך לעיניך סד"א שזה עיקר הטעם לגאולתו וא"כ אמתין עד שאראה הנהגתו עמו. . קמ"ל שתיכף אחרי שנמכר אע"פ שלא עבד בו עדיין חייב אתה לגאלו, עכ"ל.

ולמה אין רש"י מתרץ שאלה זו.

ועיין בתורת כהנים, וז"ל: בא ואמר לו הרי אני נמכר יכול נזקק לו ת"ל אחרי נמכר הא אין אתה נזקק לו אלא משימכר, גאולה תהי' לו מיד אל תניחנו שיטמע, עכ"ל.

ועיין בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם שמפרש, וז"ל: אם הי' אומר גאולה תהי' לו (כנראה, כוונתו, שתיבות "אחרי נמכר" לא היו נאמרים כלל הכותב) הי' משמע שהחיוב ג"כ לגאלו **שלא יבא לידי מכירה ופי'** ונמכר (היינו מה שנאמר בפסוק (מז): **...ונמכר לגר וגו'**, הכותב) **כשעומד להמכר**, לכן דייק רק אחרי נמכר.

ואם הי' אומר אחרי נמכר יגאל (ולא, "גאולה תהי' לו", הכותב) היינו מפרשים אחרי מופלג, לכן אמר תהי' "

*****

וכדו', משא"כ ה' גאולה תהי' לו משמע שמוכרח שכן הדבר וא"כ זה צ"ל מיד וכו', ועייג"כ רש"י (כה, מ) ד"ה גאולה תהי' לו.

המערכת

לו שלשון הוי' מורה על התכיפות אל תניחנו שיטמע, עכ"ל.

ואף שהתורה כהנים לומד זה שצריכים לגאול מיד מתיבות "גאולה תהי' לו", ולא ממה שכתוב "אחרי נמכר" ולכאורה משם יש מקור לפירוש רש"י, הנה נוסף לזה שאין רש"י מביא דרשות מחז"ל רק אם זה מתאים לפשוטו של מקרא, וכאן לפי פשוטו של מקרא הי' מתאים יותר לפרש זה על תיבות "אחרי המכר" (כנ"ל באריכות).

הנה מה שהתורה כהנים אינו לומד זה מתיבות "אחרי נמכר", מובן שהתורה כהנים לומד דרשה אחרת מתיבות אלו, דהיינו: "הא אין אתה נזקק לו אלא משימכר".

אבל רש"י כנראה, לא רצה להביא דרשה זו בפשטות הכתובים, ואולי טעמו הוא מפני שבפסוק (מז) נאמר: "ונמכר וגו'" והפירוש הפשוט בזה הוא **שכבר** נמכר, משא"כ התורה כהנים (לפי פירוש המלבי"ם (הנ"ל)) מפרש **כשעומד** למכר. אבל אין זה פירוש הפשוט של תיבה זו.

בנוגע להשאלה השני' ששאלתי (שלפי פירש"י כל מקום שנאמר "אחרי הוא "מופלג"), אולי אפשר לתרץ כפירוש המלבי"ם בתורת כהנים (הנ"ל) שכאן נאמר "גאולה) **תהי' לו**", שלשון הוי' מורה על **התכיפות**.

אבל עדיין לא מתורץ למה לא נאמר "אחר שנמכר".

*

ט. בפירש"י ד"ה לא ירדנו בפרך לעיניך (כה, נג): כלו' ואתה רואה, עכ"ל. ועיין בתורת כהנים, וז"ל: ...יכול יכנס לביתו לידע מה הוא עושה לו ת"ל לעיניך אין אתה מצוה אלא לעיניך, עכ"ל. ולכאורה כן הוא גם כונת רש"י.

אבל צריך להבין:

למה אמרה התורה שלא ירדנו רק לעיניך, שמשמע מזה לכאורה שכשאין רואים מותר העכו"ם לרדות את ישראל

בפרך, שאל"כ למה אמרה התורה "לעניןך" ולא אמרה **סתם** לא ירדנו בפרך". ולמה **התיר** התורה לעכו"ם לרדות את ישראל הנמכר לו בפרך. והרי רש"י פירש בד"ה גאלה תהי' לו (כה, מח): שבעכו"ם שתחת ידיך הכתוב מדבר, עכ"ל. הרי שיש כח ביד ישראל למנוע את העכו"ם מלרדות את ישראל בפרך אפילו כשאין רואים זה. *

ועיין בשפתי חכמים, וז"ל: וא"ת והיאך אני יודע אם כוונתו לרדות בפרך שהרי לעיל פירש רש"י לא תרדה בפרך מלאכה שלא לצורך וזה אינו יכול לידע שמא הוא לצורך, ועוד קשה מה שפי' רש"י לעיל א"ת במי אשתמש כו' ומאי קשה לי' לרש"י כו' והרי כל מה שהוא צורך לו מותר להשתמש בעבד עברי, עכ"ל. ועיין שם בתירוצו שאינו בפשטות כל כך.

ואולי הי' אפשר לתרץ שתי שאלות אלו באופן אחר, בנוגע לשאלה הראשונה:

מה שרש"י פירש לעיל (כה, מג) מלאכה שלא לצורך הוא משום שהכתוב מסיים שם: "ויראת מאלקיך". ועיין שם בפירש"י. ועיין גם בפרשת קדושים בפירש"י ד"ה ויראת מאלקיך (יט, יד): ...וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו ואין שאר הבריות מכירים בו נאמר ויראת מאלקיך, עכ"ל. לכן פירש רש"י שם שהמלאכה הוא מלאכה, שאין שאר הבריות מכירים בו".

משא"כ בפסוק דידן, למה אין יכולים לומר שהפירוש של "לא ירדנו בפרך" הוא **בפשטות**, מלאכה **כבידה**. *

*****

* עי' גו"א מה שתירץ בזה.

* ויש להוסיף בזה דלעיל הרי כבר כתיב לעיל מיני' (כה, ט) לא תעבד בו עבודת עבד - שפי' עבודה של גנאי (עי' בפירש"י שם) וא"כ כ"ש שאסור לעבוד בו בפרך, ומה משמיענו שוב הפסוק לא תרדה בו בפרך ולכן מוכרח רש"י לפ' מיאכה שלא לצורך, משא"כ כאן, לא נאמר לעיל מיני' לא תעבוד בו עבודת עבד וכדו' א"כ הפי' בפרך כאן הוא כפשוטו.

המערכת

ובנוגע להשאלה השניה:

לא כל מה שהוא צורך לו מותר להשתמש בעבד עברי, דעיין בפירש"י ד"ה עבדת עבד (כה, לט): עבודה של גנאי שיהא ניכר בה כעבד שלא יוליד כליו אחריו לבית המרחץ ולא ינעול לו מנעליו, עכ"ל. וא"כ שואל "במי אשתמש" כלומר מי יעשה כל העבודות של גנאי שצריכים להעשות.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

בחוקותי

י. בפרק כו פסוק יא: "ונתתי משכני בתוכם..."
-מפרש"י: "זה בית המקדש".

ולכאורה יש לדייק בהטעם שהוכרח רש"י לפרש ש"משכן" קאי על ה"בית המקדש", כשהבן חמש יודע זאת כבר ממה שלמד לעיל.

הת' אליעזר מישולבין
- כתה ח' אהלי תורה -

יא. בפרק כו פסוק יג: "ואשבר מטת . . . ואולך אתכם קוממיות", ופירש"י: "בקומה זקופה". ולכאורה אינו מובן, הלא הבן חמש למקרא יודע מה שידוע לכל, והוא רואה בכל יהודי ש"אסור לאדם שיהלך ארבע אמות בקומה זקופה" ו"כאילו דוחק רגלי השכינה"? *

הת' משה שפירא
- כתה ח' אהלי תורה -

*****

* הת' פשוט לכאורה שכאן נאמר "ואולך אתכם קוממיות" א"כ מאחר שזה בא ע"י הקב"ה פשיטא דאין זה דוחק רגלי השכינה.

המערכת

יב. בפסוק (כז, ח): ...והעריך אותו הכהן . . יעריכנו הכהן.

והנה שתי תיבות אלו שבסוף הפסוק: "יעריכנו הכהן", הם מיותרים לגמרי.

ועיין בתורת כהנים שמביא דרשה על כל אחד משתי תיבות אלו:

(1) יעריכנו: יכול אפי' אמר ערך של פלוני עלי ומת יהי' פטור ת"ל יעריכנו אפי' מת, עכ"ל.

ועיין בפירוש התורה והמצוה, להמלבי"ם, וז"ל: ...תחלה התנה והעמיד והעריך ומוסיף יעריכנו אף שאינו ראוי להעמדה, והיזינו אם מת אח"כ, עכ"ל.

(2) הכהן: בנין אב לכל הנערכים שיהיו בכהן, עכ"ל.

ועיין בפירוש התורה והמצוה להמלבי"ם, וז"ל: ...לומר שלא לבד ערך זה רק תמיד הכהן יעריך, עכ"ל.

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש זה.

הרב וו. ראזענבלום
- תושב השכונה -

יג. בקובץ "פשוטו של מקרא" של שבוע שעבר (פ' אמור) גליון לב בנוגע להשגל פירושי רש"י: (1) ד"ה קדושים יהיו (כא, ו). (2) ד"ה וקדשתו (שם, ח). שבשניהם מבואר שצריכים לקדש הכהנים "בעל כרחם"...

העתיק הרב וו. ר. שי' הביאור של השפתי חכמים וכותב "והנה מה שפי' רש"י שתי פעמים, מבואר בשפתי חכמים וז"ל: ...דלעיל מיירי לענין שלא יטמא למתים חייב בי"ד להפרישו בע"כ והכא מיירי באשה פסולה וכו' עכ"ל.

אבל בזה יש להעיר מרש"י תחילת פ' קדושים ד"ה

"קדושים תהיו" שמלשוננו של רש"י מוכח בפירוש ש"קדושים תהיו" קאי (גם) על איסורי חיתון של פסולי כהונה של הפסוק שאחריו.

שלשון רש"י שם בא"ד: ...שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, אשה זונה וחללה וגו'. אני ה' מקדשכם. ולא לחלל זרעיו. אני ה' מקדשו. **קדושים יהיו. אשה זונה וחללה וגו'.**

ועל שאלתו של הרב הנ"ל בנוגע להשינוי וההוספה שבד"ה הב' על ד"ה הא', העיר המערכת שם שיש לחלק באופן ההכרח והכפי' של הבי"ד, בין אם מכריחים הכהן שלא לעשות האיסור - שאז אינו מתאים (כ"כ) אופן ההכרח וכפי' של "הלקהו ויסרהו".

משא"כ גבי איסורי חיתון שיש צורך בכפי' גם **אחר** שעבר, דהיינו באם לא רצה לגרש הפסולה, שאז מתאים יותר ה"בעל כרחו" של הכאה וכו'.

אבל יש להעיר מפיו רש"י בענין זה ביבמות פרק האשה רבה פח: ד"ה מנין שאם לא רצה: "כהן להתקדש מן **טומאה** ומנשים פסולות".

וממשיך רש"י בד"ה שלאחריו שם דף נו ע"ב "הכהו, וקדשו בעל כרחו".

ברור מדברי רש"י אלו שאין רש"י מחלק חילוק הנ"ל של המערכת.

אבל לפי מה שיש בידינו הכלל, שפי' רש"י על ש"ס אינו מוכרח להיות אויסגעהאלטען כ"כ בדרך הלימוד של פש"מ, אין כ"כ הוכחה משם לכאן.

*

יד. בפיו רש"י ד"ה לא יפרע (כא, י): ...ואיזהו גידול פרע, יותר משלושים יום עכ"ל.

שואל הרב וו. ר. שי' (בשאלה ב') בפרשת שמיני גבי האזהרה לאהרן ולבניו הנותרים אחרי מיתת נדב ואביהוא

"ראשיכם אל תפרעו" פי' רש"י בד"ה אל תפרעו: אל תגדלו שער, מכאן שאבל אסור בתספורת.

למה לא פירש רש"י שם "ואיזה גידול פרע, יותר משלשים יום". כמו שפירש הכא?

אבל הדיוק של ההשמטה שבלשון רש"י שם מוכרח לפי פשוטו של כתובים.

בפ' שמיני האמירה "אל תפרעו" הוא מיוחד לאהרן ולבניו הנותרים בקשר להמאורע שקרה להם, להורותם איך להתנהג בפועל "שלא לערבב שמחתו של מקום" ביום השמיני למילואים אחרי מה שקרה להם אז ולצורך פשש"מ צריך רש"י רק להזכיר האיסור של תספורת גבי אבל כדין שיתפרש לבן חמש למקרא מקומו של ציווי זה כאן אחרי מיתת נדב ואביהוא.

משא"כ כאן בפ' אמור (כא, י): פשוט שהציווי אינו מקושר למאורע פרטית מיוחדת, אלא בתור אחד משאר אזהרות לדורות בדיני כהונה.

ודוקא כאן נוגע לפשוטו של מקרא "ההלכה" שרש"י מוסיף בפירושו גדר הזמן של "גידול פרע". שכלי זה הי' חסר בהבנת "פשוטו" של לאו זה. מה שאין אנו מוצאים דוגמתו בשאר לאוים שבתורה, שהרי שער הולך וגדל מאליו וממילא כל יום ויום ומאיפה לדעת מתי נכנס האדם לגבול של "גידול - פרע"?

יוסף וולדמאן
- תושב השכונה -

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' במדבר

נת' בהתוועדות

פרק ופסוק ד"ה

א,א

וידבר. במדבר סיני באחד
לחודש.

במדבר תשכ"ה (1)

בהר - בחוקותי תשמח

יד

שם	וידבר. במדבר סיני באחד לחודש.	במדבר תשמ"ה
שם	וידבר. במדבר סיני באחד לחודש.	במדבר תשמ"ו.
שם	למה אין רש"י מפרש מדוע כל מינוי ה' בשינוי הסדר.	במדבר תשל"ב
שם	כנ"ל.	במדבר תשד"מ
א, ד	למה אין רש"י מפרש מדוע הוצרך מניין בנ"י להיות ע"י משה רבינו דוקא.	במדבר תשמ"ה
א, טז	אלה קרואי העדה.	במדבר תשל"ו (2)
א, יז	האנשים האלה.	במדבר תשל"ו (2)
שם	אשר נקבו.	במדבר תשל"ו (2)
א, מב	בני נפתלי.	במדבר תשמ"ז
א, מד	למה אין רש"י מפרש מדוע צריכה התורה לעשות סה"כ סופי של הפקודים: (א) הכללי. (ב) כל דגל.	במדבר תשמ"א
א, מט	אך אלת מטה לוי לא תפקד.	במדבר תשכ"ו
שם	אך את מטה לוי לא תפקד (עד ד"א).	במדבר תש"מ
א, נ	ואתה הפקד את הלויים.	במדבר תשמ"ז
א, נג	ולא יהי' קצף.	מוש"פ במדבר תשל"ט (3)

ב,ב	באותות.	במדבר תשל"ב
שם	מנגד.	במדבר תשל"ל (4)
ג,א	ואלה תולדות אהרן ומשה.	במדבר תשל"ח (5)
ג, א-ג	למה אין רש"י מפרש מדוע כשהפסוק אומר "ואלה תולדות משה ואהרן" אינו מזכיר (את בני משה) אלא את בני אהרן.	אור לי"ג ניסן. מוש"פ צו תשמ"ג
ג, א-ד	למה אין רש"י מפרש, מאי קמ"ל ד' פסוקים אלו.	במדבר תשל"ג (6)
ג,ד	על פני אהרן.	במדבר תשמ"ב
ג,ח	ואת משמרת בני ישראל.	במדבר תשכ"ז (7)
ג,י	ושמרו את כהונתם.	במדבר תשל"ד (8)
ג,טו	מבן חודש ומעלה.	במדבר תשכ"ט (8)
שם	מבן חודש ומעלה.	במדבר תשל"א (9)
ג,כט	משפחת בני קהת יחנו וגו' תימנה.	במדבר תשל"ה
שם	משפחת בני קהת יחנו וגו' תימנה.	במדבר תשמ"ג
שם	משפחת בני קהת יחנו וגו' תימנה.	במדבר תשד"מ
ג,לח	משה ואהרן ובניו.	במדבר תשל"ה
שם	משה ואהרן ובניו.	במדבר תשמ"ג

שם	משה ואהרן ובניו.	במדבר תשד"מ
ג,לט	אשר פקד את משה ואהרן.	במדבר תשל"ג (7)
שם	שנים ועשרים אלף.	במדבר תשל"ח
ג,מו	ואת פדויי השלשה וגו'.	במדבר תשל"ח
ד,כ	ולא יבואו לראות כבלע את הקודש.	במדבר תשכ"ה (10)

*****

(1 ראה ח 7-1. 2) כג 7-1. 3) במדבר תשד"מ. 4) כג
8-16. 5) ראה יג 9 סוף הערה 1. כג 8 הערה 2. 6) יג 9
הערה 1. 7) שם 10-15. 8) יח 1-5. 9) שם 6-17. 10) ח
20-8.

נסדר ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' חיים הלל
בהרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש ע"ה

אזימאוו

נפטר ערב ר"ח סיון תשמ"א
ומ"כ בהר הזיתים, ירושלים ת"ו

נדפס ע"י משפחתו שיחיו